

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ Κ. ΚΑΡΚΑΝΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΤΗΝ 29/03/2009 ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΠΟΥ
ΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΙΤΩΛΟ-ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ «Η ΕΞΟΔΟΣ»

29/03/09

Κύριε Υπουργέ,
Κύριοι Δήμαρχοι,
Κύριοι Βουλευτές,
Κύριοι Εκπρόσωποι των Νομαρχιών Αθηνών και Αιτωλο - Ακαρνανίας,
Αγαπητοί συμπατριώτες,
Αγαπητοί Περιστεριώτες

Μεγάλη είναι η τιμή που μου έγινε από τον Σύλλογο Αιτωλο - Ακαρνανών Περιστερίου Η ΕΞΟΔΟΣ, όταν μου πρότειναν να εκφωνήσω τον Πανηγυρικό για την 183^η επέτειο της Εξόδου του Μεσολογγίου. Τιμή που την δέχθηκα με δισταγμό, γιατί από το 1826 έως σήμερα κάθε χρόνο μιλάμε για αυτό το γεγονός και ίσως έχουμε πει ό,τι ήταν να πούμε.

Ξεκινώντας πρέπει να πω, ότι ο εορτασμός της Εξόδου στο Περιστερί, στον 4^ο μεγαλύτερο Δήμο της χώρας, ένας εορτασμός τον οποίο έχει αγκαλιάσει ο Δήμος αυτής της μεγαλούπολης, αποτελεί από μόνος του έναν πανηγυρικό, ένα μεγάλο μνημόσυνο. Αλλά και η ονομασία του Συλλόγου Η ΕΞΟΔΟΣ αποτελεί μια δοξαστική ενέργεια, ένα συνεχές μνημόσυνο.

Πιστεύω, ότι ένας πανηγυρικός εκφωνείται για να δοξάσει τους ανθρώπους που μετείχαν σε ένα σημαντικό γεγονός το οποίο είχε ευτυχή κατάληξη. Έτσι γιορτάζουμε την 25^η Μαρτίου και την 28^η Οκτωβρίου. Το γεγονός της Εξόδου όμως είναι ένα γεγονός που γιορτάζεται παρ' ότι αυτή οδήγησε στον θάνατο και την αιχμαλωσία πολλούς χιλιάδες Έλληνες ενώ αυτοί που σώθηκαν ήταν λίγες εκατοντάδες.

Γιορτάζουμε λοιπόν και πανηγυρίζουμε για μια στρατιωτική καταστροφή, για μια εκατόμβη ανθρωπίνων ζώων, για το ξεκίνημα χιλιάδων γυναικών και παιδιών για τον μακρύ δρόμο της αιχμαλωσίας. Κι αυτό είναι περίεργο.

Σήμερα λοιπόν θα μιλήσω για αυτούς τους ανθρώπους που συμμετείχαν, που δημιούργησαν το τραγικό αλλά μεγαλειώδες γεγονός της Εξόδου. - Για τους 3.500 που σκοτώθηκαν, τους 6.000 που αιχμαλωτίστηκαν και πουλήθηκαν σαν δούλοι, τους 1.500 που επέζησαν. Και δεν μετρώ όσους σκοτώθηκαν ή πέθαναν κατά την Πολιορκία.

Δεν θα μιλήσω για τους Στρατηγούς, τους αρχηγούς, τους επισκόπους. Ούτε θα μιλήσω πάλι για το τι ακριβώς έγινε στο Μεσολόγγι εκείνη την εποχή ούτε και γιατί η Έξοδος είναι το κορυφαίο γεγονός της Επανάστασης του 1821.

Θα μιλήσω για τους απλούς ανθρώπους που βρέθηκαν στο Μεσολόγγι το 1822, το 1825, το 1826.

Τι ιδιαίτερο άραγε είχαν αυτοί οι άνθρωποι που τους επέτρεψε να συνεχίσουν να πολεμούν ακόμη και όταν δεν υπήρχε καμία ελπίδα νίκης, όταν δεν είχαν τίποτα πλέον να ελπίζουν; Όταν επί 40 ημέρες δεν είχαν τροφές;

Τι ήταν εκείνο που τους επέτρεψε να κάνουν την λαμπρή τελευταία νίκη τους την 25^η Μαρτίου του 1826 στην Κλείσοβα;

Τι ήταν εκείνο που τους έκανε να αρνούνται κάθε συζήτηση για συναλλαγή με τους Τούρκους και τους Μουσουλμάνους Αλβανούς και τους Αιγυπτίους. Συναλλαγή που θα τους οδηγούσε στην ελευθερία ακόμη και με τα όπλα τους;

Τι ήταν εκείνο που τους επέτρεπε μέσα σε αυτόν τον ανελέητο πόλεμο να εκδίδουν εφημερίδες, να ασχολούνται με την εκπαίδευση, να ερωτεύονται, να παντρεύονται;

Απαντήσεις ίσως υπάρχουν πολλές αλλά μπορούν να συνοψιστούν στις ακόλουθες :

Έρωτας για την ελευθερία

Πίστη στον Θεό

Αγάπη για την πατρίδα και υψηλό αίσθημα του προς αυτήν καθήκοντος

Περιφρόνηση του θανάτου

Ελπίδα για την τελική νίκη ακόμη και μετά τον θάνατό τους

Αποφυγή φατριασμών, οι οποίοι είχαν σχεδόν καταστρέψει την επανάσταση στην Πελοπόννησο

Στο κείμενο της Απόφασης για την Έξοδο, μιας απόφασης η οποία λήφθηκε από όλους - ήταν ομόφωνη και γράφηκε με το χέρι του Ιωσήφ Επισκόπου Ρωγών, γίνεται αναφορά στο ότι οι αγωνιστές είχαν εκτελέσει το καθήκον τους προς την πατρίδα και δεν εκφράζεται καμμία οργή για την μη παροχή βοήθειας από την Κυβέρνηση, παρ' ότι γνώριζαν οι Πολιορκημένοι πολύ καλά τι συνέβαινε στο Ναύπλιο.

Ας θυμηθούμε τις πρώτες προτάσεις της Απόφασης

«Εν ονόματι της Αγίας Τριάδος»

Βλέποντες τον εαυτόν μας, το στράτευμα και τους πολίτας εν γένει μικρούς και μεγάλους παρ' ελπίδαν υστερημένους από όλα τα κατεπείγοντα αναγκαία της ζωής προ 40 ημέρας και ότι εκπληρώσαμεν τα χρέη μας ως πιστοί στρατιώται της πατρίδος εις την στενήν πολιορκίαν ταύτην και ότι, εάν μίαν ημέραν υπομείνωμεν περισσότερο, θέλομεν αποθάνει όρθιοι εις τους δρόμους όλοι.

Θεωρούντες εκ του άλλου ότι μας εξέλειπεν κάθε ελπίς βοήθειας και προμηθείας, τόσον από την θάλασσαν καθώς και από την ξηράν ώστε να δυνηθώμεν να βαστάξωμεν, ενώ ευρισκόμεθα νικηταί του εχθρού, αποφασίσαμεν ομοφώνως.» - προσέξτε το ομοφώνως -

« Η έξοδος να γίνη το βράδυ εις τας δυο ώρας της νυκτός 10 Απριλίου, ημέρα Σάββατον και ξημερώνοντας των Βαΐων.»

Ποιοι ήταν όμως αυτοί οι άνδρες, οι γυναίκες, τα παιδιά που έλαβαν μέρος σε αυτά τα μοναδικά γεγονότα;

Όσοι είμαστε από το Μεσολόγγι και όσοι κατάγονται από τους κοντινούς τόπους, από το Αιτωλικό, τα χωριά του Ευήνου και του Ζυγού και του Αχελώου γνωρίζουμε ότι αυτοί ήταν οι πατεράδες μας, οι πρόγονοί μας. Συγκεκριμένα ονόματα, συγκεκριμένες οικογένειες - όχι γενικά κάποιοι Έλληνες, αλλά εμείς οι Μεσολογγίτες, οι Αιτωλικιώτες, οι Μποχωρίτες, οι Κατοχιανοί, οι Παλιοκατουνιώτες, οι Παλιομανινιώτες και τόσοι άλλοι Αιτωλο - Ακαρνάνες αλλά και Σουλιώτες και άλλοι Έλληνες.

Γνωρίζουμε ότι αυτοί ήταν έμποροι, караβοκύρηδες, αλιείς, γεωργοί, τεχνίτες, ιερείς, δάσκαλοι, δηλαδή ήταν **άνθρωποι σαν εμάς**.

Στην κάτω Αιτωλία, την οποία περισσότερο από την υπόλοιπη Αιτωλο - Ακαρνανία γνωρίζω, θυμούμαστε ιστορίες που μας έλεγαν οι παππούδες και πατεράδες μας για την συμμετοχή τους (εννοούσαν των προγόνων τους) στις πολιορκίες και την Έξοδο. Οι συμμαθητές μου από την Κατοχή και την Παλιοκατούνα γνώριζαν, ότι η λιμνοθάλασσα και ο Βάλτος των εκβολών του Αχελώου συγκοινωνούσαν, ότι υπήρχαν θαλασσινές διαδρομές διαφυγής και εισόδου στην Πόλη, ότι οι πρόγονοί τους είχαν και αυτοί μετάσχει στα όσα έγιναν.

Και εκτός από όσους γύρισαν στις πατρίδες τους μετά την απελευθέρωση της περιοχής και είναι πρόγονοι των σημερινών κατοίκων υπάρχουν και άλλοι που δεν γύρισαν αλλά έμειναν κάπου ενδιάμεσα κατά την μαρτυρική πορεία μετά την Έξοδο από το Μεσολόγγι προς το Ναύπλιο.

Έχω συναντήσει τέτοιους, χωρίς να έχω κάνει ειδική έρευνα. Τον Ψαρόμουαλο στην Λεβαδειά, τον Καλιαντέρη στην Δωρίδα, τον Καρκανιά στην Αργιθέα, τον Ξενάκη στα Χανιά, τον Δημήτρη Σκεντέ στην Κορυτσά της Αλβανιάς.

Και είμαι βέβαιος, ότι και εσείς συναντάτε στο Περιστέρι ή αλλού όπου ταξιδεύετε ή στις πατρίδες σας, όταν τις επισκέπτεσθε, ανθρώπους που θυμούνται, ότι οι πρόγονοί τους ήταν και αυτοί εκεί, είχαν και αυτοί μετάσχει στην θυσία την υπέρτατη για την σωτηρία του γένους.

Μετά την απελευθέρωση ο κυβερνήτης της Ελλάδας Ιωάννης Καποδίστριας εξέδωσε μια διαταγή σύμφωνα με την οποία έπρεπε :

«α) Να συντεθεί κατάλογος των εκκλησιαστικών, στρατιωτικών, πολιτικών υπουργών ή απλών πολιτών, οίτινες έπεσαν θύματα της πολιορκίας του Μεσολογγίου κατά το 1822, 1823, 1825 και 1826.»

Αυτή η διαταγή ποτέ δεν εκτελέστηκε. Από τότε φαίνεται στην Ελλάδα εκδίδουμε Νόμους και Διατάγματα που δεν εφαρμόζονται.

Κατά τα τελευταία όμως 20 χρόνια αρκετοί είμαστε εκείνοι που σκεφτήκαμε, ότι πρέπει να καταγράψουμε αυτά τα ονόματα, να εφαρμόσουμε εμείς το Διάταγμα του Κυβερνήτη, να κάνουμε εμείς το δημόσιο καθήκον αποδόσεως τιμής προς αυτούς τους ανθρώπους, οι οποίοι συνετέλεσαν πιο πολύ από πολλούς άλλους στην απελευθέρωση της πατρίδας.

Ανάμεσα σε αυτούς θα αναφέρω τον ακούραστο πατριώτη μας και φίλο Νίκο Κολόμβα, ο οποίος ερευνά από πολλά χρόνια τους φακέλλους των Γενικών Αρχείων του Κράτους και καταγράφει με προσοχή τα έργα των Μεσολογγιτών από το 1821 έως το 1826 αλλά και μετά μέχρι την απελευθέρωση του 1829.

Δεν πρέπει να ξεχάσω τον Γιώργο Τσατσάνη, ο οποίος έχει καταγράψει σε τρεις τόμους τους Δυτικορουμελιώτες Αγωνιστές του 1821.

Ούτε και τον δικηγόρο Ιωάννη Διονυσάτο, ο οποίος κατέγραψε τα ονόματα εκείνων που έλαβαν μέρος στην Πολιορκία και κατάληψη του Βραχωρίου την 11/06/1821. Ανάμεσά τους ήταν και 964 Μεσολογγίτες.

Να προσθέσουμε και τον Ναυπάκτιο Χαράλαμπο Χαραλαμπόπουλο, ο οποίος κατέγραψε τις γυναίκες που έλαβαν σύνταξη, λόγω του ότι οι σύζυγοί τους είχαν πολεμήσει και πεθάνει στο Μεσολόγγι.

Φυσικά είχαν γίνει και παλαιότερες ανάλογες προσπάθειες μεταξύ των οποίων αυτές του Στέφανου Τσίντζου από το Μεσολόγγι (1929) και του Κώστα Πετρονικολού (1979).

Γνωρίζουμε λοιπόν αυτούς τους ανθρώπους και κανονικά θα έπρεπε σε έναν τέτοιο πανηγυρικό να μνημονεύσουμε τα ονόματά τους, να τα διαβάσουμε ένα προς ένα, γιατί οφείλουμε σεβασμό και τιμή στον κάθε ένα τους.

Επειδή αυτό είναι αδύνατο σήμερα γιατί, θα χρειαζόνταν πολλές ώρες θα αρκεστώ να αναφέρω μερικούς αριθμούς και στην συνέχεια να διαβάσω μόνο μερικά ονόματα :

Οι αριθμοί

6200	αυτιά στάλθηκαν παστωμένα στον Σουλτάνο σαν απόδειξη της νίκης των Κιουταχή και Ιμπραήμ (Για κάθε ζευγάρι αυτιών ο Ιμπραήμ έδινε 50 γρόσια)
6000	αιχμάλωτοι - γυναίκες και παιδιά πουλήθηκαν σαν σκλάβοι έξω από το Τείχος κατά την εβδομάδα μετά την Έξοδο. Τα ανωτέρω σύμφωνα με τις μαρτυρίες του Ιταλού ιατρού Nuzzo Mauro στην υπηρεσία του Ιμπραήμ, του φιλότουρκου Άγγλου Προξένου στην Πάτρα Philip Green και του φιλότουρκου Αββά Micarelli, Προξένου της Αυστρίας στην Πάτρα
1582	ονόματα αιχμαλώτων καταγράφηκαν από μέλη των οικογενειών τους και περιλήφθηκαν στο υπόμνημα που έστειλαν το 1829 οι διασωθέντες πρόκριτοι του Μεσολογγίου Πλατύκας, Παλαμάς, Ραζηκώτσικας από τον Κάλαμο προς τον Καποδίστρια. Αρκετοί από τους

αιχμαλώτους εξαγοράστηκαν ή δραπέτευσαν και γύρισαν στις οικογένειές τους.

Μέσα σε αυτούς υπάρχουν 1017 Μεσολογγίτες, 316 άλλοι Αιτωλο -Ακαρνάνες (από όλα τα μέρη του νομού), 60 Σουλιώτες και 207 από άλλα μέρη της Ελλάδας.

1500

περίπου σώθηκαν, όλοι άνδρες με ελάχιστες γυναίκες και περπάτησαν προς την Ανάληψη Τριχωνίδας και από εκεί προς το Ναύπλιο.

240

Μεσολογγίτες εισήλθαν στο Ναύπλιο το τέλος Απριλίου 1826 (15 ημέρες πριν από τους άλλους) υπό τον Γιαννάκη Ραζηκώτσικα. Μαζί τους και 40 πυροβολητές υπό τον Δεληγιώργη.

Οι υπόλοιποι διασωθέντες ακολούθησαν άλλο δρόμο μαζί με τους άλλους οπλαρχηγούς και αγωνιστές από άλλα μέρη.

Και υπήρχαν και μέλη οικογενειών των Πολιορκημένων, που είχαν καταφύγει σε γειτονικά μέρη και ιδιαίτερα στα Νησιά των Επτανήσων.

Συνεχίζω με τα ονόματα κάποιων αγωνιστών και την τύχη τους. Τα ονόματα έχουν ληφθεί από τον Κατάλογο του Νίκου Κολόμβα στο βιβλίο της ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΑΛΦΑ, που βασίζεται στους Φακέλλους των Γενικών Αρχείων του Κράτους και σε αυτά δεν περιλαμβάνονται οι στρατηγοί αλλά μόνο απλοί άνθρωποι.

Δάτσικας Απόστολος	}	Πυροβολητές, έπεσαν στην Έξοδο
Δάτσικας Γιάννος		
Δάτσικας Νικόλαος		
Δάτσικας Παύλος		

Δάτσικας Γεώργιος	Πυροβολητής, διασώθηκε
Δενδραμής Δήμος	Καπετάνιος σε δικό του πλοίο. Έπεσε κατά την Έξοδο ενώ τα 4 μέλη της οικογένειάς του αιχμαλωτίστηκαν, πουλήθηκαν σαν σκλάβοι και αγνοείται η τύχη τους

Κατοχιανός Γεώργιος	}	Έπεσαν κατά την Έξοδο
Δημήτριος		
Σπύρος		
Τσάντης		

Κατοχιανός Γεώργιος	Διασώθηκε

Κατοχιανού Τσάντα

Χρύσω Αδελφές του ανωτέρω. Αιχμαλωτίστηκαν, πουλήθηκαν σκλάβες, απελευθερώθηκαν μετά από 13 χρόνια

Κατοχιανός Δημήτριος
Κατοχιανός Φώτιος
Κατοχιανός Μέτζος
Κατοχιανός Χρήστος
Κατοχιανού Μαρία

} Αιχμαλωτίστηκαν

Κοντοκράς Αθανάσιος Έπεσε κατά την τελευταία πολιορκία
Κοντοκράς Ανδρέας Διασώθηκε μόνον αυτός από όλη την οικογένειά του

Κοντοκράς Βασίλης
Κοντοκράς Σπύρος
Κοντοκράς Παναγιώτης

} Έπεσαν κατά την Έξοδο

Κοντοκράς Δημήτριος Σώθηκε κατά την Έξοδο

Κοντοκράς Αντώνης Αγνοείται

Κοντοκρά Χριστίνα 12 ετών αιχμαλωτίστηκε, πουλήθηκε,
απελευθερώθηκε μετά από 8 χρόνια

Κοντοκρά Παγώνα Σύζυγος Γεωργίου, αιχμαλωτίστηκε

Κοντοκρά Αγγέλω Σύζυγος του ανωτέρω, αιχμαλωτίστηκε,
εξαγοράστηκε μέσω εισφορών μετά από ένα χρόνο

Κοντοκράς Σωτήριος Αιχμαλωτίστηκε κατά την Έξοδο, μεταφέρθηκε
στην Μεθώνη, από όπου απελευθερώθηκε δι'
εξαγοράς τυφλωμένος

Τι αξία όμως έχει αυτή η καταγραφή των ονομάτων;

Γιατί εκφωνούμε πανηγυρικούς για τους χιλιάδες νεκρούς;

Μήπως μόνο για συμπλήρωση των ιστορικών μας γνώσεων ή για τυπική επανάληψη γιορτών χωρίς νόημα;

Μήπως για να διατηρούμε ζωντανό το μίσος μας για τους γείτονές μας αντί να προσπαθήσουμε να γίνουμε φίλοι μαζί τους, όπως πολλές σειρήνες πρότειναν τα τελευταία χρόνια;

Είμαι εκπαιδευτικός, έτσι έχω συναντήσει στα τελευταία 40 χρόνια χιλιάδες νέους ανθρώπους και τολμώ να πω, ότι τους καταλαβαίνω.

Με αυτή την πολυετή εμπειρία πιστεύω ακράδαντα, ότι η διατήρηση της ιστορικής μνήμης είναι απαραίτητη για όλους μας και ιδιαίτερα για τα παιδιά μας.

Είναι το απαραίτητο στοιχείο για την ενίσχυση της προσωπικότητάς τους, για την στερεή τοποθέτησή τους στον χώρο και τον χρόνο, για την ενίσχυση των επιθυμιών τους να γίνουν καλύτεροι από εμάς, από τους πατεράδες μας, από τους παππούδες μας.

Ας θυμηθούμε τα λόγια των νέων Σπαρτιατών που όταν χόρευαν μετά τους γέροντες και μετά τους ενήλικες έλεγαν το περίφημο

Άμες γ' εσόμεθα πολλώ κάρονες

Η ιστορική μνήμη για τέτοια γεγονότα είναι το απαραίτητο στοιχείο, που θα τους πείσει να μην θεωρούν θεμιτή την αποφυγή στρατεύσεως, ούτε να δέχονται την αντικατάστασή τους στον στρατό από μισθωτούς οπλίτες, ούτε να δελεάζονται από υποσχέσεις για μείωση της θητείας ή για ευνοϊκές μεταθέσεις. Αρκεί να θυμούνται ότι στο Μεσολόγγι οι πρόγονοί μας οικειοθελώς στρατεύθηκαν και πολέμησαν επί χρόνια και ομοφώνως αποφάσισαν την ΕΞΟΔΟ.

Για αυτό είναι πολύ σημαντικό, το ότι γιορτάζουμε την Έξοδο του Μεσολογγίου σήμερα στο Περιστέρι και το ίδιο κάνουν στο Ίλιον, την Πάτρα, την Καρδίτσα, την Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο, την Κόρινθο και αλλού.

Αυτό σημαίνει, ότι σαν κοινωνία δεν ξεχνάμε, θυμούμαστε αυτούς τους μοναδικούς ήρωες και τους δοξάζουμε με τις αρμόζουσες σε αυτούς γιορτές. Δεν θεωρούμε, ότι η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ είναι μια τοπική υπόθεση στην οποία ταιριάζει μια τοπική γιορτή αλλά την γιορτάζουμε σε όλη την Ελλάδα. Με αυτόν τον τρόπο περνάμε σε όλους τους συμπατριώτες όλων των ηλικιών το μήνυμα, ότι όταν υπάρχει αγάπη για την πατρίδα, ομοψυχία, αυταπάρνηση όλα είναι δυνατά.

Και αυτό το μήνυμα είναι χρήσιμο σε όλους τους καιρούς, είναι πολύτιμο όμως σήμερα όταν πολλές εξωτερικές επιβουλές υπάρχουν εναντίον της Πατρίδας μας, επιβουλές ορατές ακόμη και για εκείνους που θέλουν να μην βλέπουν.

- Εύχομαι λοιπόν να συνεχίσουμε να θυμούμαστε
- Εύχομαι να συνεχίσουμε να είμαστε περήφανοι, γιατί οι πρόγονοι πολλών από εμάς στο Μεσολόγγι και την υπόλοιπη Αιτωλο - Ακαρνανία είμαστε εκεί την νύκτα της 10^{ης} Απριλίου 1826
- Εύχομαι να συνεχίσουμε να έχουμε τις μορφές των Εξοδιτών σαν αιώνιο παράδειγμα προς μίμηση για εμάς, τα παιδιά και τα εγγόνια μας

- Εύχομαι να συνεχίσουμε να θυμούμαστε, ότι εμείς οι Έλληνες μπορούμε κάποτε να μένουμε σταθεροί, να αντιστεκόμαστε, να μην παραδιδόμαστε ακόμη και όταν τα ανταλλάγματα είναι σημαντικά και στο τέλος μπορούμε να επιχειρούμε την Έξοδο -

ΕΞΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΚΥΚΛΩΣΗ

ΕΞΟΔΟ προς ΤΗΝ ΣΩΤΗΡΙΑ Ή ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ